

Ihtüoloogi ekspertarvamus Rutikvere paisule rajatud kalapääsu suhtes

Koostanud:

29.08.15

Meelis Kask, hüdrobioloog, MSc

Kalapääsu lühikirjeldus

Rajatud Rutikvere kalapääs asub Jõgevamaal, Pajusi vallas, Kõrkküla külas, Põltsamaa jõe keskjooksul ca 64km kaugusel jõe suudmest. Rajatud kalapääsu puhul on tegemist looduslähedase kärestikulise kalapääsuga, mis saab alguse Rutikvere paisrajatise paremkalda tugimüürist allavoolu jääva otsaku juurest ning kulgeb ümber paisu, mööda Põltsamaa jõe uut ja vana sängi eraldavat maapinnaosa kuni 75m-kauguseni paisust ülesvoolu.

Kalapääsuks olev 100 m pikkuse tehiskärestiku põhjalaiuseks on 2,5m. Lang on 1,5 m e. 1,5 %. Voolu rahustamiseks ja mitmekesise voolumustri loomiseks on paigutatud maakive (läbimõõduga 50-80 cm). Voolurahustuskivid on paigutatud hajusalt kogu tehiskärestiku ulatuses nõnda, et lang jaotub ühtlaselt üle kogu kärestiku ja astanguid ei ole tekitatud.

Hinnang rajatud kalapääsule

Läbiviidud ehitustööde üldine kvaliteet on hea ning tööde teostamisel on järgitud projektlahendust. Kärestiku pikkus, laius ja lang vastab projektile. Voolurahustuskivide paigutamisel on saavutatud piisavalt ühtlane lang ning kõrvalekaldeid ei esinenud (vt. fotod).

Tehiskärestik on kujundatud ohtrate rahnudega karedaks viisil, et ei jää muljet nende korrapärasusest, mistõttu on hinnatav pääsu suhteliselt looduslähedane ilme. Rahnude mõõtmed on piisavad, kujutamaks neist varjet kärestikus liikuvatele kaladele ja loomaks erineva voolukiirusega tsoone. Visuaalsel hinnangul on kalapääs probleemideta läbitav kõigile Põltsamaa jões elutsevatele kalaliikidele. Pääsu pikaajalise toimimise tagamiseks tuleb vajadusel pääsu kogunenud risust puhastada ning vältida tuleks risuummistuste teket.

Kokkuvõttes võib hinnata, et Rutikvere kärestikkalapääs on rajatud vastavalt nõuetele ja võimaldab kaladele mõlemasuunalist rännet.

Rutikvere paisule rajatud kalapääsu fotod:

Foto 1. Kalapääsu sissevool (väljapääs)

Foto 2. Kalapääsu voolusäng

Foto 3. Kalapääsu väljavool (sissepääs)

Foto 4. Rutikvere pais